Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 21 (559). Неділя, дня 1. червня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовлений анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300%, дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

ГОРЯЧЕ ЗЕЛІЗО.

Українська справа знова не дає польським публіцистам спокою. Від деякого часу Поляки знова починають її між собою широко обговорювати, з ріжних точок бачення і з ріжними „розвязками“.

Є — справа ота — як роспечене зелізо, що його бояться схопити руками і бояться також залишити на місци, хоч свідомі небеспеки. Є вона помимо рижського договору і рішення Р. Амбасадорів з 14 березня 1923 р. отою трівожною примарою, що від часу до часу зявляється поміж ними, неначе дух Макбета.

В чомуж причина, що не тільки злої слави польська щоденна брукова преса, але й найповажніщі публікації *якраз тепер* знова підхоплюють українське питання?

В бігу останніх літ розклад цеї системи і ліквідація великої европейської протинімецької конюнктури поступила так далеко, що вже підчас вирішування пляну Юнґа, не знайшлось можливости Полякам їхній стан державного посідання ґарантувати. „Ліквідація війни“ була початком польського міжнародного „імпасу“. Знаменною є в тому відношенню польська безсилість супроти зростаючої німецької офензиви на західні кордони Польщі. „Тітка Маріяна“, бездітна, вилюднена Франція, стиснута поміж анґлосаксонським бльоком і ревізіоністичною політикою Італії, не має досить сил і часу, щоби Польщі піти з допомогою. І так само, як нині ніхто не спішиться підтримувати Польщу в її сучасній внутрішній економічній скруті (яка, до речі, є також одним із наслідків польського міжнародного „імпасу“), так теж, Польща є вже нині сказана на те, щоби *самій* справлятись зі своїми внутрішніми національними противенствами.

І саме в тій перспективі на сцену виринає трівожний дух Макбета, неприємна примара, якої не пощастило осиковим клином до землі прибити — **українська справа.** Як з нею бути? В Польщі живе без мала 7 міліонів Українців. Тих сім міліонів опанував незнаний дотепер між „poczciwymi Rusinami“ „орґанізаційний шал“. А вжеж, Українці хоч і з натугою, але покищо лише шукають шляхів і можливостей, якнайбільш доцільних методів своєї політичної і господарської орґанізованости. Але вони їх шукають і — *найдуть.* Це є внутрішньо-українська справа. Дивлючись одначе з *польської* державної точки бачення, в умовах польської міжнародньої ізоляції, існування тих сім міліонів Українців не належить до надзвичайної приємности.

Польська західна границя починає заогнюватись. Це неприємне — але дійсне. Хочби нині в Польщі навіть побідила ендецька концепція і Поляки цілковито сконцентрувались на обороні своїх західних границь, то нині, ця концепція вже немає колишніх сприятливих протинімецьких світовополітичних і европейських предпосилок. Разом з тим ендеція мусілаб зелізною рукою здавити Українців, боючись іриденти. Але якраз тут починає припікати залишене українське зелізо. Українська „запята“ в ендецькій концепції полягає в тім, що екстермінаційний натиск Українцям *нині вже не шкодить,* але щолиш мігби помогти, бо не могучи при вже існуючім стані освідомлення українських мас їх зломити, їх лише зреволюціонізує. Під ендецьким молотом ми *нині* лише внутрішньо стверднемо, ніколи вже більше не зломимось. Для такого завдання ендеків за мало і зрештою занадто вони для цього неінтеліґентні.

Ендецька концепція польсько-московського союзу звернутого проти Українців не виключає експанзії большевизму наПольщу, в той час, коли цей союзвиключає експанзію Поляків на большевію. Проте, в дальшім льоґічнім порядку річи, побіда ендеції булаб однозначна з автоматичним посиленням внутрі української суспільности радянофільських тенденцій з одного боку, а націоналістично-революційних з другого. Тоді справді, пан консуль Лапчинський бувби у Львові — чоловіком на властивім місци. Українське зелізо виявилосьби напевно за горяче, щоби його на довшу мету могли втримати ендецькі руки.

Тотеж стоїть перед неминучістю засадничої зовнішньо-політичної дебати, перед примусом основоположних рішень, на кому, на якій зовнішньополітичній ґарантійній системі своє дальше існування оперти. Фундаменти французько-антанської системи підмулені; наслідком цього Польща робиться щораз більш самітна, разом зі своїми міліоновими меншостями і затяжною господарською скрутою в своїм нутрі.

З тих перспектив починає бути зрозумілою, актуалізація засадничого польського державного питання — чи Польща має бути державою польсько-національною чи державою національностей (państwo narodowe czy narodościowe)? Відповідь на це питання узалежнене в переважаючій мірі від зовнішньополітичних передумов. Тих передумов нема для існування польської державности національного згль. суто націоналістичного ендецького типу. Поляки ніколи не виграють на своїй державній політиці, робленій *проти* Українців. Але теж українське зелізо є неменш горяче, коли дивитись на спроби і проекти польської політики робленої з Українцями.

На ту тему появився в останніх часах цілий ряд польських відзивів, незвичайно характеристичних. Знова між польськими публіцистами дебатується можливість тзв. „яґайлонської концепції“, що малаб дати Польщі самовистарчальний економічний і зовнішнополітичний підмурівок під дальше існування. В звязку з тим, відомий ендецький політик Роман Дмовскі підняв широко закроєну кампанію проти всяких „українських“ замислів. Що одначе найбільш цікаве: українська публіцистика взагалі до цеї польської дискусії не вмішується. І справді: нема про що говорити.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

На Свято Матері.

Значіння „Свята Матері“ — яке підносить повагу жінки матері — в родині та суспільности — зрозуміли народи — і від 20 літ обходять за границею в місяці травні — „Свято Матері“.

Початок свій має це свято у Зєдинених Державах північної Америки — це в році 1910, за ініціятивою міс Anny Jarwis з Філядельфії, означено другу неділю травня як день, в котрім віддати належиться честь матерям за їх працю та пожертвовання для дитини, приготовляючи їм радісну, ясну хвилину відпочинку.

Президент Вільзон признав в році 1914 Свято Матері — святом державним.

Від кількох літ за прикладом Америки святкує „День Матері“ у великому підйомі Німеччина та скандинавські держави. І наше жіноцтво зорґанізоване в „Союзі Українок“, розуміючи вагу видвигнення на форум громадянства, ідеї авторитету матери [illegible], рішило постійно в одній з травневих неділь вшанувати Матір окремим святом в її честь.

Свято поширення культу жінки матері між громадянством, знайшло відгук у серці молоді та в широких кругах старших. У сьогорічному святі згадується і про Матір-Патріотку, про Матір-Страдницю, котра в часі визвольних змагань та боротьби, зложила в жертві Україні життя своїх синів.

До всіх бо посвят та обовязків матері, сьогоднішна історична хвиля вимагає від матері-Українки, щє одної, найбільшої посвяти — вимагає пожертвовання своєї дитини для України.

Признаючи заслуги матері збільшуємо її силу до піднесення себе на найвищий щабель посвяти, до зложення жертви рідній, над власну дитину, дорощій — Україні. Це дозволяє нам бачити в жінці та її дитині, чинник до розбудови нації, необхідний...

Мунуле XIX століття, було як називає його шведська письменниця Єллен Кей, століттям дитини. При студіях над дитиною стверджено науково, що сини дідичать духові прикмети по матері.

Коли Наполеон Бонапарте, цісар Франції, був на вершку своєї слави його запитали: — Чиж би Франції бракувало ще чого до щастя? — Великий Корсиканець, відповів: Так! „Франція потребує Матерей...“ Говорячи це, думав Бонапарте про матір свою, енерґійну Летицію Рамоліну, що вспіла натхнути сина свойого велитенською вірою в його дієве призначення що сталила його волю до осягнення велитенської мети... Словами тими вожд великої армії признавав вплив матері у вихованні свойому, віддав честь матері, та з жалем признавав, що державі його, Франції, бракує матерей...

Чи не відчуваємо і ми цего браку? Чи не трівожить і нас думка подібна: Свідомих Українок-матерей бракує Україні...

В руках жінки-матері лежить доля нашого народу, його розвій, його майбутнє. Діти є щастям родичів і одночасно радістю народів. Вони є їх величю та силою, майбутньою армією, яка у геройському змаганню та сірому труді, вибоювати буде могучість нації. Діти, це майбутнє нації, але чи вони, це наймолодше покоління кріпшати, чи нидіти буде, чи в світлі чи темряві, на волі чи у ярмі — жити буде, про це все рішають матері...

Найсильніщі руки у відродженню нації, це руки матері... Серце найповніще огненної любови, це серце матері... Хто це вискаже, як на одиниці і на народ цілий впливає свідома політично—мати? Мати передає своє велике, героїчне серце своїй дитині, мати навчає дитину найвищої посвяти, навчає над життя любити Батьківщину і для неї в жертві нести свій труд і кров.

У дні сьогорічного Свята-Матері бажаю молодим матерам-Українкам тільки сили, щоб ішли слідом великих жінок-матерей почесно звісних в історії націй та держав, слідом наших великих громадянок-будівничих майбутности, починаючи від княгині *Ольги* та многих інших... Служіть молоді матері, виховуючи свідомими патріотами синів та доньок своїх — Україні. Ніяка жертва хай не буде завелика для Неї, бідної поневоленої землі. Свято-Матері нехай буде приготованнєм до Свята Визволення та Розбудови Нації; кожна у своїй хаті оберніть свій вплив на знищення усего, що спричинює та продовжує нашу неволю. Проженіть зі своєї хати безідейність, безпросвітність, духа незорґанізованости та брак почуття обовязку служення ідеї визволення..

Подбайте, щоб діти ваші належали до орґанізацій діточих, як пласт. Хай діти ваші знають про день Просвіти, свято Рідної Школи, місяць книжки, час збірки жертв для Інвалідів, про день в котрім прибирається гроби Борців поляглих за Волю, нехай чують про вчинки наших героїв, й нехай діти бачуть, що рідна хата, це святиня, храм найвищої ідеї: України! Нехай не буде дитині вашій чужим горе тих, що страдають для України на вигнанні, ні рівнодушним терпіння тих, що за кратами..

Учіть діти ваші обіймати думкою і серцем Землі Соборної України, думкою єднати минуле Вітчини з Її майбутністю... Нашій темряві співайте пісню світла! Нашим сумнівам пісню надії! Нашій великій руїні, нашій могилі, під котрою спочиває серце нації співайте пісню воскресіння!.. Леліййте чар далекого світляного минулого — відчувайте тугу сучасности — кріпіться візією великої могучої майбутности, усе усе, що гарне, величаве, кріпке дайте як цілющій напій дитині вашій... Труд ваш у вихованні дітей, є відродженням нації, через жертву — для завтра!

Дух ваш повен ініціятиви, нехай іде з духом часу, щоб у кожній важній та рішучій для народу — хвилині — уміли ви на визвольний шлях діти ваші спрямувати.

Sygn. III. 1|Pr. 20|30. Wyciąg z Dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu z dnia 15. maja 1930 r. Nr. 68. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych, na posiedzeniu niejawnem dnia 15 maja 1930 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: I. że cała treść artykułu umieszczonego w Nr. 19 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“ a to: 1) na stronie 2-giej w artykule pod tytułem: „Łyst z Riwnoho“ szpalt drugi od słów „Ałe“ do słowa „zabrehałyś“. 2) na stronie 2-giej w artykule pod tytułem „Trusy i areszta w Peremyszli“ w ustępie 2-gim od słów „Trusy“ do słów „sławu“. 3) na stronie 6-tej w szpalcie pierwszym w ustępie pod tytułem „Pohid na ukraiński cerkwy“ od słów „Skandalnym“ do słów „cerkwy“, zawiera znamiona z art. V noweli z 17. 12. 1862 L. 8 Dzpp. z r. 1863 i z § 487 i 491 u k. II. Konfiskatę powyższego numeru czasopisma Ukraiński Hołos“ jako usprawiedliwioną zatwierdza się, III. że dalsze rozpowszechnianie wyż rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraiński Hołos“ by po myśli § 20 ust. pras. z dn. 17 XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863 treść tego orzeczenia—bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Terlikowski mp. — Za zgodność: підпис нечиткий.

Чим слаба гетьманська концепція?

Хто ознайомлений з глибокими публіцистичними працями *Вячеслава Липинського* і політичною плятформою тзв. „гетьманської ґрупи“, цего заєдно застановляє факт, що гетьманська справа не приєднує собі в краю прихильників. Про гетьманську справу на Західних Землях тихо і глухо. Вже не кажучи про широкі українські маси, отже селянство і робітництво, в гетьманській справі не визнаються навіть круги політично заінтересованої інтеліґенції. І передовсім, що для гетьманців мусілоб бути найбільш болюче: гетьманською справою не цікавиться і цілковито байдуже відноситься до неї західньоукраїнська молодь. Окрім нечисленних виїмків, люди в краю стільки й знають, що десь є якісь гетьманці, щось вони й проголошують, але що саме, — цього загал не знає. Дійсний стан річи є той, що ширше заінтересовання гетьманською справою починається і покищо кінчається — на еміґрації.

В чім лежить слабість гетьманства на краєвім ґрунті? Приходиться передовсім ствердити факт, що рідко яка концепція є так позбавлена стичности з дійсним, реальним, теперішнім життям захіхньо-української суспільности, як саме гетьманська. І справді, все що стається, йде пова них і понад ними; вони активно не вмішуються до нічого. Цілковитий брак активности, брак всякої динамічности і здобувчости ціхує нечисленних краєвих приклонників гетьманства. Свою політичну доктрину гетьманці не піддають на життєвий іспит, на пробу огня і води, не випробовують і не гартують своїх засад в боях життя, не виправдують і не вносять поправок вимушених неуспіхами. Стоять ідеольоґічно, програмово і тактично якраз там, де їх перед роками залишив знеможений важкою недугою Вячеслав Липинський.

Боязнь перед обличчям реального життя, втеча перед важкими і складними проблємами української справи, відстрашує від гетьманства всі активні, боєві натури. З другого боку зле інтерпретована засада ієрархічности і послуху, прислівне „шанування авторітетів“ доводить до виелємінування (особливож поміж молодими) всякого автономного розмаху і починовости.

Одначе засадниче, що є при

чиною слабости гетьманської справи на краєвім ґрунті — це незясовання *засад і тактики гетьманської визвольної політики*. Гетьманці мають сконкретизовану українську *державну* програму. Але гетьманці не мають жадної сконкретизованої *програми визволення*. Кажуть отже „б“ не сказавши перед тим „а“. Кажуть, якою українська державність повинна бути, як має устроєво і суспільно-політично виглядати, і навіть, яку має провадити засадничу закордонну політику, але цілком не подають рецепт, як нам взагалі найперше визволитись.

А іменно *визвольна справа* є і мусить бути осередною точкою нашої теперішньої національної політики. Хто не зумів цього твердого горіха розгризти, не зуміє показати здійснимого шляху визволення, хай не заявляє претенсій і не збірається в сотвореній вже державі правити і панувати. Що з цього, колиб навіть ціла західньоукраїнська суспільність станула на ґрунт гетьманської ідеольоґії, визнала слушність ідеї гетьманського державного устрою, — адже все одно, це ані на один крок нас до конкретного визволення не зблизилоб. Полякам однаково, чи будуть панувати над ундівсько чи гетьмансько настроєною українською суспільністю. А якраз практична непричасність гетьманців до проблєм, до програми і тактики *визволення* є тою причиною, що викидає гетьманців поза борт актуального, дійсного, краєвого політичного життя. Що може мати — наприклад — спільного західньоукраїнська молодь з гетьманською справою, коли гетьманці не очеркують конкретно тих позицій, які молодь повиннаб в бою за визволення обсадити? Актуалізація гетьманської справи може розпочатись в краю, щойно з хвилею поставлення дуже чітко сконкретизованої гетьманської *визвольної* політики. Це якраз і є великим іспитом державнотворчої здібности всякої сучасної української політичної ґрупи. Одначе гетьманці в їх теперішнім вигляді посідають дуже мало шанс, щоби цей визвольний важкий іспит політичної зріроcти перед історією здати.

юм.

Розвал.

Де-що про польонофільський табор наддніпрянської еміґрації.

Останніми часами ширяться чутки про поважні ускладнення в політиці та самім існуванню так зв. — Уряду УНР. Згідно з тим положення А. Лівицького, який після смерти Бл. Пам. С. Петлюри іменувався Головою Уряду УНР, сильно захитане, як в самій уенерівській ґрупі, так і в опінії керуючих польських кругів.

В даний мент, ще тяжко з точністю сказати, які саме форми прибрали ці ускладнення, які глибші причини їх викликають та до яких конкретних наслідків вони приведуть. Існуючі „негаразди“ в ґрупі А. Лівицького не лише не відомі ширшому громадянству та іншим політичним ґрупам, але й активним прихильникам УНР-ського центру, від яких, зміст подій ретельно заховує керуюча „голівка“.

Здається нам, що ускладнення ці випливають з причин — внутрішнього та зовнішнього порядку. Що до перших, то ні для кого не є секретом, що в ґрупі А. Лівицького вже від давнього часу існують непорозуміння та загострення з боку її військової частини, яка складається з був. вояків армії УНР, та „міністерсько-урядової верстви“. Ці непорозуміння беруть свій початок ще з часів визвольної боротьби, коли го армія мала чисельні нагоди переконуватися, як „правильно“ — в більшости випадків — розуміли армію та її завдання урядові сфери, зайняті переважно питаннями „вищої політики“ та експериментами в галузі соціялізацій, демократизацій і т. д. Особливо загострились ці відношення в час інтернования армії в польських таборах, де вона, залишена сама собі, сиділа гола, боса, голодна, впадаючи у все більший стан здеморалізовання та морального розпорошення. У той тяжкий час „тарнівський центр“ (початковий осідок уряду на інтернації), що складався з цілої маси міністрів, директорів та політичних діячів ріжних сортів та ранґів, не змінив свого погляду на армію, як на засіб (до того-ж вже зужитий!..) яким в данний мент „не було часу“ блище займатися і опікуватися. Армія-ж, задивлялася на новоявлених „Бісмарків“ та „Кавурів“ як на фатальний „збір богородиці“, якому в значній степені треба було завдячувати існуючу сумну дійсність і не менш сумні перспективи.

Відповідне неґативне психольоґічне наставлення широких кругів армії до „урядових чинників“ залишилося і після того, як армія УНР перейшла на цівільний стан та її члени роспорошилися по ріжних країнах в характері робітників, студентів, інжінерів і т. д. Отже хоч пізнійше в еміґраційну уенерівську ґрупу увійшли і був. військові і цівільно-урядові елементи, всеж, між обома цими ґрупами, в їх взаємнах існували певні непорозуміння. Оформленню цих непорозумінь в значний мірі перешкаджав авторітет Бл. Пам. С. Петлюри. Одначе після його загибелі та перейнятю „влади“ А. Лівицьким, опозиційні фракційні настрої стали виявлятися у все яскравійших формах. Серед частини був. військових існувало незадоволення з нового „голови держави“ та переконання (зрештою оправдане), що дальші еміґраційні „вправи“ по творенню „урядів“ ні до чого путнього не приведуть, що натомість, треба мілітарізації УНР-ського центру і передачі влади в руки військової ґрупи, що правилаб і вела політику на основах, близьких до „воєнної диктатури“. Лише при цих умовах — вважала назвава ґрупа — можна сподіватися, що еміґраційні решетки армії зможуть при слушній нагоді почати боротьбу з більшовиками (до поляків ця частина також заховувала „політичну“ льояльність).

Те, що такі тенденції у частини військових елементів, орґанізованних в ґрупі УНР були, — вказують хоч-би ті факти, що вже в період 1927—28 р. р. „уряд“ усунув від „посад“ досить поважну кількість ґенералів та полковників та ізолював їх від „армії“ (жалюгідні решки нещасних чесних але безкритичних патріотів, що й по цей час сидять в польських таборах...) та відповідно їх „зарекомендував“ перед „союзною“ владою.

Вже від довшого часу доводиться також заобсервовувати колізії між ґен. Сальським — „військовим міністром УНР“ і представником військової фракції — та А. Лівіцьким — виразником інтересів та тенденденцій „міністерської“ частини ґрупи. Щоправда, ці колізії обома конкуруючими сторонами „в користях національної справи“ старанно заховувалися від „мас“, але уважне око мало можність ствердити симптоматичні вияви. Отже, як кажуть досить певні джерела, *в останніх часах ці колізії між ґен. Сальським та А. Лівицьким набрали особливого напруження, при якому можно чекати розриву цілої уенерівської ґрупи, ба навіть уступлення А. Лівицького.*

Свої успіхи ґен. Сальський мусить насамперед завдячувати піддержці ґрупи „полковників“-пілсудчиків, в яких знайшов собі союзника та опікуна. Одночасно серед ґрупи ціх сучасних фаворитів польської влади, позиція А. Лівицького сильно захиталася. Певна річ, що вже одна ця обставина може вистарчати для того, щоб зробити, наколи буде це визнано потрібним і „держaвий переворот“. Яким саме чином далося ґен. Сальському прихилити до себе опінію ґрупи „всемогучих польських полковників“ сказати наразі тяжко. Можливо, що тут відограють відповідну ролю і моменти фахово-психольоґічного порядку (обидва контрагенти є виразниками військових інтенцій в державному житті). Але, як зачуваємо, причини підтримки ґен. Сальського з боку пілсудчиків полягають не лише на засадах цих плятонічних симпатій, але й на де-чому більш реальному, саме тому, що *ґен. Сальський зробив польським політичним кругам далекойдучі уступки досить важливого політичного характеру, які торкаються питань майбутніх впливів та ролі Польщі на Сході Европи, а яких не згоджувався зробити навіть А. Лівицький.* Є також підстави думати, що положення Лівицького сильно захитав процес СВУ в Харкові, змістом якого та ролею Уряду УНР в ньому, польські круги були глибоко розчаровані.

В кождому разі кружляють чутки, що А. Лівицький рахується з можливістю примусової „евакуації“ з теренів Польщі та вживає заходів до підшукання інших теренів „діяльности“. Його відпоручники робили в цім напрямі ітервенції у відповідних державах, але їх заходи були зустрінуті доволі зимно. А. Лівицький та решта його прихильників думають, що після вимушеного перетранспортовання їх з Польщі до іншої країни, доведеться приступити до утворення нового „політично-національного“ центру, можливо вже без претенсії на „державний“. Цей центр малиб підперти „помірковані“ соціялістичні та демократичні ґрупи, крім існуючої „урядової“ партії радикал-демократів. В першу чергу мається на увазі притягти до підтримки нового центру соц.-демократів фракції п. Мазепи *та краєву соціял-демократичну партію, що повстала з ініціятиви Дра Старосольського та інших.* **Також є думка притягти до співпраці і відповідні кола УНДО, використовуючи для цього наближення тих його представників, які „не бачать принціпових причин“ ставитися до УНР опозиційно.**

Тепер ще завчасно робити які будь конкретні висновки з положення в ґрупі Лівицького. Очевидно, в швидкому часі ситуація буде більш ясною, в наслідок чого можна буде чекати на еміґраційному овиді на нове „переміщення та переґруповання сил“...

Зрештою, в такому висліді снування УНР-ського центру не буде нічого несподіваного та надзвичайного. Бож завжди треба було рахуватися з тим фактом, що ґрупа, оперта в своїй діяльности на ворожі чинники, підтримувана ворожими грішми, на чолі якої стоять незмінно політичні схолястики „вчорашнього дня“, до якої не мають доступу живі, активні і творчі елементи молодої еміґрації, що вже придбали собі вистарчаючий досвід для відповідальної політичної роботи, — така ґрупа завжди буде загрожена скінчити своє існування в двох випадках: або через відмовлення „протекторів“ надалі давати гроші, або в наслідок внутрішніх роскладових процесів, які неминуче мусять витворитися в пануючій атмосфері рутини, бюрократії, обмеженого матеріяльного інтерeсу та загальної аморфности. Наколи відомости вірно характеризують сучасний стан, то можна легко уявити собі дальші перспективи... Ґрупа що лишиться при ґен. Сальському і він самий обернуться в ще більш виразну екзекутиву відповідних польських орґанів, а решки А. Лівицького, після кількох безрезультатних намагань, відійдуть до маґазину політичного життя, так як це сталося з чисельними іншими еміґраційними „творами“. Заждемо й побачимо...

Орґанський.

Від наших Кореспондентів дістаємо слідуючі звідомлення:

Прага, 9. V. 1930.

В. Дж. При тій нагоді довідався я сенсаційну вістку, іменно, що центр УНР розпався на 2 табори — Лівицького усунено, а на його місце покликано ґен. Сальського. Лівицький однак не хоче цього приняти і творить новий центр, опираючися тим разом на соціял-демократах. Є певні вістки, що в цій справі віднеслися укр. с.-д. до тутешніх чеських с.-д. о піддержку в цій справі, тому, що А. Лівицький має намір перенести свій центр до Праги. Є чутки, що і А. Лівицький і Сальський мають бути в коротці тут в Празі. Факт є, що о цій справі знає вже Мін. Загр. Справ. — В цій хвилі відбувається в Празі засідання уенерівців, в якім беруть участь Шульгин, Мацієвич, Яковлів та ін.

Варшава, 15. V. 1930.

К. С. Щодо розвалу уенерівців, то довідався я, що Славек мав тепер звернутися до А. Лівицького в справі зміни договогу з 1920 р. в тім змислі, щоби поширити границі Польщі на схід та дістати доступ до Чорного Моря. А. Лівицький відмовив тому, а згодився на це Сальський, який і став фактично „головним отаманом“-диктатором.

Варшава, 20. V. 1930.

К. С. Потверджуються відомости про „державний переворот“ в уряді УНР та про приїзд А. Лівицького до Праги. Переведена є зміна ґабінету міністрів. Деталі покищо невідомі, але головою кабінету має бути призначений П. К. Пилипчук, був. міністр шляхів при Петлюрі, та персональний приятель мін. Юзефського. Сальський не оголосив себе ще головним отаманом, але приняв керування справами УНР (диктатор). По нашим відомостям переворот переведений на натиск Поляків, зокрема Юзефського і Славека, персональних ворогів Лівицького (ще з Камінця). По деяких відомостях, підставою було відмовлення А. Лівицького підписати новий договір з Польщею, після якого УНР „добровільно“ зрікається „старих польських міст“ — Камінця, Проскурова, Староконстантинова. Сальський на підписання цього нового договору ніби погодився. Треба у звязку з тим чекати розколу та боротьби поміж самими уенерівцями.

Париж, 20. V. 1930.

М. О. Відомости про переворот в УНР потверджуються. Мої відомости йдуть безпосередно з Варшави. Детайлі не у всьому знані, бо ґрупа УНР сильно таїть цілу справу. Причини були дві. — З одного боку антаґонізм Сальський—Лівицький, та психольоґічна схожість військового чоловіка Сальського з ґрупою пулковнікуф. З другого боку намагання поляків провести зміни в договорі з 1920 р. в напрямі поширення границь на Схід та одержання вільного трансіту до Чорного Моря. На це мав не згодитися А. Лівицький. Дальше не мале значіння мав процес СВУ, який приніс повне розчаровання поляків відносно ґрупи УНР в майбутніх подіях, та що в тому напрямі наступить основна ревізія польської політики. Числяться навіть з „евакуацією“ Лівицького поза межі Польщі. — В звязку з тим уенерівці (А. Лівицький) робить підготовання до перенесення на — Захід. Приходить на увагу Німеччина та ЧСР. Маю відомости, що Шульгин старався побачитися в тій справі з Дорошенком в Берліні, але не покористувався успіхами. З другого боку Шульгин та Яковлів старалися дістати авдієнцію у мін. Крофти та Масарика, але також їх не приняли. — Є пляни зреконструувати цілий осередок УНР, який не бувби вже державним центром, а загально-еміґраційним національним осередком. Думається притягнути інші ґрупи, зокрема с. д. (Мазепу) та с. д. на Західній Україні. Так само мається в УНДО увійти в порозуміння; для останної цілі є назначений Холодний, а зі сторони УНДО розчислюють на Луцького.

Відозва

Покутського Комітету Допомоги Жертвам повіні.

В обличі катастрофи повені, що навістила Покуття створено в Коломиї Комітет Допомоги Жертвам повені в такому складі: голова о. дек. А. Русин, містоголова сен. О. Кисілевська, скарбник І. Пашкевич, секретар Д. Бойчук, члени: Є. Ґонтова, Дмитро Паліїв, Юра Чукур, Мих. Ганущак і Дмитро Мочернюк.

З рамени Комітету виїхав посол Паліїв здовж Прута оглянути знищені села. На слідуючу цятницю скликано нараду усіх заінтересованих сіл для спільної акції в справі реґуляції Прута.

ПОМОЖІТЬ В ГОРЮ!

Нещасне Покуття знов навістила катастрофа повені. Десятки родин остало без даху над головою, а сотням вода забрала або замулила їхнє поле.

До Вас Українські Громадяне звертаємося з горячою просьбою: Поможіть нам укоїти перший біль нещасних жертв повені. Зєднайтеся усі довкруги тих нещасливців, не дайте пропасти своїм ближним. Зложіть хоч дрібну жертву але усі.

Гроші просимо посилати на адресу: Коломия, Покутський Союз, Жертвам повені.

За Покутський Союз Допомоги Жертвам повені:

Вр. о. дек. Русин — голова, сенат. Кисілевська — містоголова, І. Пашкевич — скарбник, Д. Бойчук — секретар.

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ.

Паневропа і Антіевропа.

По щирости, ми завжди подивляли енерґію Олександра Яковлевича Шульгина і завжди цілковито вірили — і віримо — в усю щирість його патріотичних заходів. Проте, на превеликий жаль, ніяк не можемо погодитися з засадами і льоґічними наслідками тої його політики і не можемо не пошкодувати, що та велика енергія, на жаль, витрачається майже марно і на дурно а іноді, внаслідок явно вираженого польонофільства і на шкоду. В справі, наприклад, видачі паспортів українським еміґрантам під українським імeнім — в справі, що виникла завдяки ініціятиві і енерґії п. Шульгина в Лізі Націй, — Олександер Яковлевич Шульгин став на засаді формального іґнорування *всіх* еміґрантів з інших земель української території, окрім Наддніпрянщини, — і се викликало певне оґірчення і розчарування. Сила енерґії пішла на марно.

А тепер ось... Паневропа. Читаємо в Тризубі (ч. 19) „Цими днями відбулося засідання Управи Товариства приятелів Ліґи Націй в Парижі, на якому було заслухано звіт проф. Шульгина про його подорож до Брюселя в лютому сього року. Про його виступ на засіданню комісії 22, 23 і 24 лютого було подано в свій час в „Тризубі“, але тут ми подаємо ширші відомости... Отже серед ріжних точок на порядку денному політичної комісії стояло питання: Проблема Сходу Европи (внесок укр. асоціяції). Українському делеґатови було дано слово, і він виголосив таку промову: „Наша пропозиція полягає в тому, щоби створити при Унії спеціяльну постійну комісію, яка-б мала метою студіювання на широкій і безсторонній базі проблєму Сходу Европи, маючи при тому на увазі проєкт створення европейської конфедерації...“

Досить! Дальше нас не цікавить. Ми знаємо, що Олександер Яковлевич Шульгин в дальшій своїй промові мав бути вельми патріотичним і красномовним оборонцем України від московсько-большевицького варварства і не пошкодував фарб (і цілком справедливо) для змалювання нестерпного становища, що в ньому опинилися Українці під большевиками... Але ми боїмося, що все се знову на дурно! Знова кольосальна енерґія витрачена на марно. Не відмовляємо пропаґандивного значіння будь якої праці серед чужинців, а тим більше серед чужинців того значіння й впливів, що серед них має нагоду і втіху працювати — „Міністр Зак. Справ“ УНР.

А всеж гадаю, що ціла та енерґія мала-б далеко краще зужиткования, колиб „п. міністер“ заявив цілком голосно й виразно, що нам ніяких паневропейських конфередацій не треба, що ми вже досить попеклися на будь яких федераціях, що кожна конфедерація йде на користь більш сильного і на упослідження слабшого і тут знову, все докладно, по порядку і про Схід, і про Захід. Так, розуміється, і про Захід... Дуже можливо, що тоді польський представник Левенгерц, який підтримав виступ п. Шульгина і промовчавби, але справа від того ані кріщечки не погіршиласьби. А може і покращалаб!.. І певно, що не викликалаб у певної частини українського населення не меньш певного огірчення.

Так, пора просто і ясно зазначити — ні федерацій, ні конфедерацій! Поки нашої сили і волі боротимемось за цілковиту незалежність! Знаємо певно, що її так легко не осягнемо, але шукатимемо на нашому шляху лише за такими товаришами, що матимуть інтерес в нашому посиленню, а не в нашому ослабленню. І ми їх знайдемо! Світ великий і в ньому змагається постійна гра міжнародніх контрастів, побажань і надій.

Можна булоби подумати, що сей виступ п. Шульгина в політичній комісії Асоціяцій Ліґи Націй був чимсь випадковим, — так, просто вихідним пунктом для виголошення перед „вельможними“ чужинцями патріотичної антібольшевицької промови. Визнаємо користь і такої праці. Коли не можете бити, як треба булоби, на два фронти, бийте бодай що сили проти одного... Але так, щоб і нам було весело і Европі цікаво... Алеж ні!.. Ви і того боїтеся робити і, виступаючи перед українською авдиторією, — не перед „вельможними“ чужинцями, — проголошуєте:

„Наші вороги хотять зробити з нас якесь джерело неспокою й військової небезпеки. Але це звісна помилка...“ (Тризуб ч. 18, с. 12)

Шкода! Дуже шкода! „Наші вороги“ мають очевидячки більше рації і більше політичного змислу. Так, дійсно, поки ми не осягнемо нашої мети, — нашої Великої Соборної Незалежної від будь яких конфедерацій України, ми будемо, ми хочемо і мусимо бути вічним „джерелом неспокою і військової небезпеки!..“ Се треба не заперечувати, але повторяти в кожному місці і на кожному кроці...

(Дальше буде).

ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ ІТАЛІЇ.

Перенаселення Італії є *одною з рушійних* сил італійської експанзії. Воно є теж *одною з причин* „неспокою" в Европі та ворогування поміж богатою на дітей Італією і бездітною Францією.

Питання перенаселення Італії постійно загострюється з огляду на великий природний приріст населення та зменшення смертности, в наслідок покращання гігієнічних умовин в краю. Це з одного боку. А з другого: Через брак приміщення на матірній італійській теріторії для постійно зростаючого числа населення, через брак кольоній куди моглаб відпливати і находити собі приміщення, надвижка та через зачинення дверей перед італійською іміґрацією з боку Зєдинених Держав півн. Америки та Канади.

В такому стані річи, зрозумілими стануть слова італійського диктатора Мусоліні: „Перед Італією є дві можливости, або поширити свою територію, або експльодувати". Очевидна річ, що експльодувати Італія не хоче, а натомість, всю свою волю спрямовує вона в бік придбання для себе нових посілостей — кольоній.

Руководячись тим, що Франція, з сгляду на стале зменшування свойого населення не є і не буде в можности заселити тих кольоній, що вона їх мала перед війною і тих, що їх одержала після побідної останної війни, — італійські фашисти звертають всю свою увагу і націлюються іменно на французькі кольонії і то в першу чергу на ті, що їх має Франція над берегами Середземного Моря. Зголошуючи свої претенсії наразі до французького Тунісу та Сирії, фашисти мають за собою такі арґументи: Теріторія французьких кольоній є шість разів більша ніж матірна французька територія, в той час як населення Франції зросло за час від 1870 року до сьогодня з 36 на 39 міліонів. Натомість, теріторія італійських кольоній є дуже незначна, а зате число населення Італії, від 1870 р. до сьогодня зросло з 26 до 42 міліони. Навіть у французькому Тунісі є лише 30 тисяч французів, а 130 тисяч Італійців.

Беручи під увагу ці дані, стане зрозумілим твердження, що Франція з таким мізерним приростом населення ніколи не буде в стані розбудувати як слід своїх кольоній.

Беручи це все на увагу, італійські фашисти не визнають навіть морального права за бездітною Францією, держати у свойому посіданню такі велитенські кольоніяльні обшари. Очевидна річ, що такий спосіб думання італійських фашистів, не переконує Французів. Франція добровільно не зречеться своїх кольоній для того, щоби зробити місце плідній і чисельно швидко зростаючій італійській нації. Але італійські фашисти гадають, що Франція не зможе встоятись на довшу мету перед натиском італійського перенаселення, що жолобить собі русло якраз в напрямку французьких кольоній. Приходиться ствердити, що італійські фашисти роблять все можливе, щоби натиск перенаселення в бік французьких кольоній збільшити. Треба подивляти волю і віру фашистів в життєві сили і здібности своєї нації, які їм дозволяють розглядати пекучу справу італійського перенаселення не як нещастя, чи небезпеку для нації, а навпаки, дивляться на справу всезростаючого числа населення, як один з чинників політичної могучости завтрішньої Італії. Тому теж Мусоліні видає декрети і зазиви до італійських матерей, щоби вони привели на світ до 1950 року не менше як 50 міліонів молодих горожан, бо Італія буде потребувати 5 міліонів боєздатних юнаків на той недалекий час, коли „історія Европи найдеться в критичному пункті і коли Італія зложе примусити силою, всіх пильно прислуховуватися до її голосу і вимог, та примусити визнати за Італією її право до повного життя". Тому теж фашистівський уряд не пособляє, а навпаки спиняє еміґрацію з Італії до Америки та европейських країв, а облегчує натомість поворот давніщим еміґрантам до батьківщини, накладає великі податки на нежонатих, великим родинам уділює запомоги і звільнює їх від податкових тягарів, гостро карає пропаґанду за системою двоє і одної дитини, тощо.

Перенаселення, яке у богатьох народів позбавлених сили волі і віри в своє післанництво, позбавлених розумного проводу, являється причиною нещастя і є жерелом злиднів, стає в руках фашистівського проводу італійської нації, жерелом народньої сили і політичної могучости нації.

Е. З.

Голодові марева в Китаю.

Марева жахливого голоду і злиднів навіщують Китай дуже часто і постійно. Кожного року паде жертвою голоду та чи інша область, потягаючи за собою голодову смерть міліонів людських істот. Від 1877 до 1879 року, наприклад, згинуло в Китаю голодовою смертю 12—13 *міліонів* людей.

Причин голодових катастроф взагалі, а з окрема в Китаю буває не одна а більше. Коли ходить о Китай то слід відмітити між іншими такі: *Перше:* Загальні злидні серед яких живуть Китайці. Більше ніж 50 відсотків сільських китайських родин заробляють *річно* не більше як 220 золотих (приблизно 25 долярів). До того родини китайські бувають дуже чисельні (звичайно 5—7 осіб), а на їхнє повне, хоч і скромне удержання потрібно в китайських умовинах не менше як 75 долярів і то лише під тою умовою, коли ці родини вживають для прокормлення себе лише хліб та ярину. *Друге*: Дуже часто навіщує Китай жахлива посуха. Бувають цілі роки, передовсім в північних областях Китаю, на протязі яких паде заледве кілька крапель дошу. Є що правда в Китаю наводнюючі край канали, але промінь їхнього доброчинного ділання є дуже обмежений. Колись були в Китаї великі ліси, які пособляли дощевим опадам та задержували вогкість, але ці ліси, в умовах безприкладної китайської анархії, давно вирубані і зруйновані місцевим населенням та чужинецькими експльоататорами. Бувають однак роки, коли дощів буває за богато і це спричинює не менші голодові нещастя, як довготревала посуха. *Трете*: Давніщими часами, за панування монголів в Китаю була заведена там система великих ощадностевих і запасових шпихлірів. У випадках голодних років, ратовано населення перед голодовою смертію якраз при допомозі тих збіжевих запасових фондів. Революція 1912 року знищила ці запасові фонди дорешти, а про нові запаси не було кому подбати. *Четверте*: Китайська площа враз з з Монголією та китайським Туркестаном має 2400 міліонів морґів. З того числа 71 відсотків площі є або занадто гористі, або занадто сухі і бездощеві, або занадто холодні, або зовсім ялові і через те не надаються для сільсько-господарських цілей. Лише 29 відсотків згаданої збірної площі надається під управу. Але й тих 29 відсотків китайські хлібороби не використовують в повні, бо 3 відсотки придатної землі лежить облогом. Коли додати до того що Китайці зужитковують на могили і гробівці для померших дуже богато землі та ховають померших якраз в найбільш плодючій, землі то навіть тих 26 відсотків управної землі не є дійсною величиною китайської площі засіву. *Пяте*: Відсутність добрих комунікаційних звязків, рідка залізнодорожна сітка, брак добрих доріг взагалі та великі недомагання річної (і одинокої) комунікації, доводять до того, що на випадок заіснованна голоду в одній области, друга, ненавіщена голодом область не може прийти першій, хочби з найменшою допомогою. *Шесте і найважніще*: З тих неповних 26 відсотків управної площі, себто приблизно з 180 міліонів морґів, має прокормитись 438 — 440 міліонів китайського населення. Словом — найважніщою причиною голодових кріз в Китаю є його *перенаселення*.

Реєструючи факт перенаселення Китаю як одно з найважніщих жерел та причин злиднів, нещастя і лиха для Китаю, та порівнуючи з тим, такий же факт перенаселення Італії, як *одно* з найважніщих жерел добробуту та могучости Італії, даємо наявний приклад, як і поскільки одні і ті самі вартости можуть бути жерелом зовсім протилежних завязків сили — руйнуючої і будуючої, — в залежности від політичного проводу даної нації та її духових властивостей.

І-р.

ДУХ ЛОМАННЯ ЗАКОНІВ.

Америка, є краєм де проступки та ломання законів приймають найбільш масові форми, де дух ломання законів є майже всевладний, а разом з тим це край, який може повеличатись найбільшими успіхами в ділянці людського поступу. Взаїмовідношенням цих двох виявів людського духа взагалі, а американського з окрема, займається Др. Найт Данлеп професор психольоґічного відділу університету в Бальтіморе.

Він каже: Америка мусить за всяку ціну пробувати зменшити число випадків ломання законів, число проступків, але Америка мусить тямити, що коли їй удасться *цілковито* викорінити проступок, — вона сама пропаде, перестане існувати як поступова країна. Без проступку не є мислимий ніякий поступ людства. Дух ломання законів мусить постійно бути удержуваний в чуйности, бо в протилежному випадку наступає все і скрізь застій в розвою суспільности, або ще гірше, дана суспільність цофається в зад. Історія богатьох людських рас, дає нам докази на те, що там де всі справи управильнюють незломні і ненарушимі закони, там наступає повний застій цівілізації. Передовсім назадництво і примітивний стан таксваних диких чи напів диких племен, рас, народів, пояснюється в великій мірі тим, що у них сліпий послух законам був настільки всевладний, що убивав всі інші духові властивости. Коли, наприклад, підчас здобування Африки, Европейці питали провідників тамошніх напівдиких племен, що вони робилиби, колиб хтось з їхніх одноплемінців нарушив обовязуючі закони, відповідали ці провідники: Ми самі не знаємо. Досі ніхто не зломав існуючих законів. В звязку з цим у диких не має майже ніякої особистої свободи ділання, приватна ініціятива не існує.

Натомість якийже інший образ у Американців. Вистане сказати, що в кождій секунді бувають тисячі і міліони випадків ломання обовязуючих законів. Взяти хочби для прикладу автомобілевий рух. Майже кожний шофер де може там ломить закони. Або возьмім справу прогібіції. Чи не було ломанням законів з боку самого уряду коли він конфіскував, зачинював і вивласнював тисячі власників шинків то що? Наслідком постійного ломання законів, які управильнюють автомобілевий рух, уряд був приневолений стало збільшувати межі швидкости їзди автомобілів. „Не треба думати однак, що людські суспільні групи повинні без розбору нехтувати та ломати встановлені закони. Навпаки, вони повинні їм підчинятись, але одночасно треба як слід провірювати та вивчувати умовини, щоби могти рішати чи даний закон треба і слід ще гостріще ніж досі переводити в життя, чи його змінити, чи взагалі усунути.

„Подібно мається справа з вихованням дітей. Діти, що їх виховується в той спосіб, що вони роблять лише те що їм мати чи батько скаже, не стануть ніколи повновартісними горожанами своєї батьківщини. Натомість діти, що виучують умови та ломлять ті приписи, що намагаються здавити їхню волю, приписи які є несправедливі, мають всі шанси стати визначними громадянами та справді великими людьми. Родичі повинні дивитись на своїх дітей як на розумні істоти і мусять бути все готові *допомогти* дітям справити їхні помилки.

„Пригадаймо, що найбільші реформатори людства були „невилічимими" відступниками від обовязуючих законів. Приклад Христа вистарчить, щоб це унаглядняти. І так як ми сьогодня звертаємо всі наші симпатії в бік мучеників з доби Христа, мусимо теж мати зрозуміння для тих римських жовнірів, що мали приказ стояти на сторожі існуючих тоді законів і боронили їх перед реформаторами. „І ось тут ми наближуємося до самої середини цього траґічного зачарованого колеса, в якому сплітаються у нерозривний звязок: доцільність ломання несправедливих законів, а одночасно конечність охорони авторитету законодавства, і самих законів. Ломання законів мусить мати санкцію певної ідеї і мусить бути окуплене жертвами.

К-р.

КУЛЬТ ЧИСТОТИ.

Міжнародня гігієнічна виставка в Дрездені.

(Від власного кореспондента У. Г.)

Дрезден, в травні 1930.

М. С. В цьому році відкрито в Дрездені величаву інтернаціональну гігієнічну виставку. Заразом віддано до публичного вжитку новий гігієнічний музей. Виставка є ґранціозна, як по своїм розмірам так і по обстановці. Все тут влаштовано величаво, солідно, по німецьки. Орґанізація справи блескуча. Для її влаштування притягнено кращих знатоків і мистців Німеччини. Завдяки їм виставка не перевтомлює, хоч як довго її треба оглядати. Крім всяких прикрас і приман, головну увагу звертає на себе новинка на виставовій площі: чудова алея сотні криниць та водограїв. Вечером, при відповідному освітленні, це просто казкова річ. 800 тисяч літрів води на годину і богато рефлекторів з силою

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

ЗІ ЩОДЕННИКА ЕМІҐРАНТА.

За тиждень ворожа лявіна докотилась до моря. Ми опинились під владою ворожого війська, яке ти так фанатично ненавиділа, так як і я.

Я цілий потонув у праці й боротьбі, підготовлюючи збройне повстання проти чужинців. Дні та ночі я проводив між робітниками, скитався по сусідніх селах, бунтував, розсипав іскри для розпалення нових пожеж. Нераз ти бачила мене на трибуні, нераз читала мої відозви. Кілька раз переховувала мене в себе дома, коли за мною стежила ворожа поліція. А коли я одного дня промовляв на тайних робітничих зборах, закликаючи народ до збройного повстання, ти слухала мене мов зачарована, в твоїх очах мигтіли вогники закоханости чи ніжности до мене. Одну хвилину твій погляд наче говорив мені: „я люблю тебе!"

Але коли я осмілений тим поглядом, після промови серед оплесків робітників, правітався з тобою, ти знов надягнула на лице маску холоду, глуму, байдужности до цілого світа:

„Як банально ви говорите ті промови! Ви страшний демаґоґ! Ще й не цікавий. Кровожадний та безпощадний мов Робеспєр! Не люблю я таких чоловіків!

— А яких ви любите?

— Люблю таких кволих, ніжних, що як на нього глянути, а він вже спаленів зі сорому й жаху. Ось таких я люблю! — і ти показала рукою одного кислого, сентиментального маляра, до смішности закоханого в тебе.

— Ах, чому я не такий ніжний, кволий, як той маляр!? — завидував я.

Але за тиждень, коли я на чолі селянських повстанців напав на приморське місто, здобув його, убивши в бою сотню ворожих вояків, ти на хвилину знов загубила маску з лиця і в хвилі, коли я машерував із повстанцями по під твої вікна, ти скинула мені китицю червоних рож, яку тобі перед хвилиною подарував маляр.

В той мент, твої холодні, спокійні очі загорілись знов іскрами..., а твої погляди й усміхи були ніжні, лагідні... як пелюстки тих рож...

Вечером, коли я відвідав тебе, ти говорила про моє повстання так холодно, байдуже, наче-б це була найзвичайніща річ в світі... ти була знов горда, неприступна, строга і холодна, як мрамор статуї богині гордости...

Ти глузувала з мого геройства, дошукувалась в ньому тільки комічних моментів, оповідала з глумом як то я провадив через місто повстанців босяків, голодранців, що від твоїх слів мені самому стало смішно й соромно за мою роль.

— Справді! Це дуже комічно робити повстання, бути ватажком голоти.

— Егеж смішно! Як вам не стидно бути вождом бандитів горлорізів?

— А чому-ж ви мені подарували китицю рож і чому так гарно тоді глянули на мене?

— Бо мені ті рожі заваджали в кімнаті і я хотіла їх куди небудь позбутись. А дивилась я на вас тому, що всім же цікаво бачити на вулиці яку небудь авантуру, скандал. А хіба це малий скандал? зібрав босяків тай здобуває місто, як Пугачов... ха, ха!...

Твої слова наче вдарили мене батогом по чолі. Я-ж був такий гордий своєю побідою, своїм повстанням, а ти глузуєш з моїх лаврів і з українських повстанців.

Але в тій хвилі ти була така прекрасна, що я не видержав ймив тебе за руку і хотів ніжно, ніжно поцілувати.

Ти вирвала свою руку, відскочила від мене й озвалась гнівно:

— Не смійте цілувати моєї руки... я боюсь ваших рук... ваші руки пахнуть кровю тих ворогів, яких ви вбили в повстанні... ви цілий пахнете кровю. Пане маляр... поцілуйте мою руку... Ви не пахнете кровю, так як той революціонер... ви такий лагідний, добрий...

Ти подала руку сентіментальному маляреві і він цілував її з побожністю... щасливий, вдоволений...

— Правда, пане маляр, що ви не любите крови... ви не пішли-б у повстання?... питала ти погладивши маляра по голові..

— О, ні! Я так ненавиджу війну...

— Ось таких я люблю! — сказала ти і погладила маляра по голові ще раз.

Я зненавидів тебе, покинув місто й пішов служити моїй новій коханці — революції, я пішов на війну, навіть не попращавшись з тобою. Бо я повірив у ту пору, що ти нелюбиш мене, що ми чужі собі і далекі: бо я огонь і віск, а ти камінь і криця.

Ми розійшлися у вирі боротьби і воєнних подій, я часто згадував тебе, з якимсь німим докором і жалем... що ти така, як я бажав собі. (Продовження буде).

світла 300 тисяч свічок, ось що дає нам змогу, уявити собі те чудо вечером в прекрасною райдужною грою барв. Сама виставова площа має 400 тисяч квадратових метрів а виставові галі коло 47.000 кв. м. На площі є маленька зелізниця для перевозу глядачів з одного кінця площі на другий, на віддалі 2 км. Ресторани, читальня, кіно ітд. стоять до розпорядимости глядачів. Всякі вигоди притягають більше глядачів і тим виставка робиться для маси популярною. Кромі того, на час виставки, що буде тревати до 12 жовтня, призначено в Дрездені около 160 ріжних зїздів і конґресів. Розуміється, що всі учасники конґресів мимоволі оглянуть виставку.

Гіґієна, це наука про найкращі умови життя. Вона зродилась з погорди і ненависти до бруду. Людина мусить створити для свого існування найкращі, найвигідніщі і *найздоровіщі* умови. Наука ця не нинішна. Її початки існують вже в старинному Римі. Славні римські водоводи, каналізація, публичні та приватні лазні, ось початки свідомої гіґієни. Причиною, що войовничі Римляни звернули увагу на такі річи, була велика смертність населення в самому Римі, найбільшому тоді місті на світі. Цьому треба було якось зарадити, бо в місті не було безпечно жити. Бруд був причиною широкого розповсюднення заразливих недуг, переважно серед бідного населення. Після упадку Риму й його культури, настали часи христіянського аскетизму з переважаючим культом душі і занедбанням тіла. Але життя не стояло на місці. Ці ненормальні часи мусіли згодом викликати переворот. Часи відродження скинули з людства пута середновіччя. Зачали знова творитись великі міста, а в них повторилось явище старого Риму. Знова звернено увагу на гіґієну. Довго це трівало, заки широким людським масам впоєно і доказано користи з перестерігання правил чистоти. В цьому напрямку видавано закони і приписи. Праця ця ще й тепер не закінчена і ніколи не буде закінчена, але вона вже просякла помалу з міст на села і обхопила всі культурні народи, ба що більше, прибрала орґанізовану форму, чого завершенням є теперішня виставка. Як світ звертає увагу на гіґієну, видно хочби з того, що всюди потворились ріжні урядові чи приватні товариства та установи, з метою ширення та підтримки гіґієни. Згадаємо хочби гіґієнічний відділ Ліґи Націй, Червоний Хрест, ріжні христіянські місії ітд. Гіґієна і її уровень є показчиком висоти культури. Мірилом дійсної культурности людини і суспільности ніколи не є сальон і фрак, але завсіди і передовсім: виходок і калісони.

Влаштування такої виставки було конечним. Ніхто нині не є в силі слідкувати за всіми сучасними здобутками та поліпшеннями людської діяльности в ділянці гіґієни. Це завдання робить тепер дрезденська виставка і музей.

На виставці є безліч ріжних експонатів і плянів. Підставою всього є статистика, яка найкраще виказує, що є для людського фізичного і душевного здоровля шкідливе, а що корисне. Трудно сказати, що є на виставці важніщим. Можна сказати, що найбільше впадає в очі. Скорий огляд виставки не дає користи. Там треба все основно студіювати, треба все добре памятати.

На першому пляні є лічниця. Це є найважніща установа в гіґієнічному житті. Наймодерніщі уладження всіх відділів дають змогу побачити, що лічниця не є ворогом людства і що її нема чого боятись, як це ще й тепер діється навіть серед культурних народів. Лічниця на виставці дає змогу наочно пізнати, що медицина стоїть вище від всяких забобонів і ворожбитства, які не мають під собою ніяких реальних основ. Часи чуд проминули безповоротно. Місце всяких старих пережитків займає нині лікарська штука.

Важну ролю грає для здоровля і спорт. Для всесторонного розвитку тіла людини спорт є конечно потрібний. Розуміється, що манія всяких рекордів, які завсігди виснажують але ніколи не посилюють здоровля є шкідлива. Спорт розвиває також і духа людини. Він робить чоловіка здібним орієнтуватись у всяких, навіть найбільш скрутних положеннях.

Гіґієна праці (головно фабричної) дає великі користи. Чистота, світло, безпека і т. д. впливають додатно на душу робітника. Коли робітник чує себе безпечним, то і видатність праці його збільшується.

Гіґієна нервів і душі показує нам причини нервових хоріб і засіб охорони перед ними. Важливу увагу треба звертати головно на виховання дітей, будучих членів нації. Народ, що хоче жити і розвиватись, мусить мати здорові діти. Гіґієна проводжує життя людей і збільшує їх чисельність. Проте, вона не є ворогом держави. Для надвишки населення, після проломання теперішної кризи безробіття, праця знайдеться. Дітей треба виховувати всесторонно і розвиток їх тіла повинен йти рівнобіжно до розвою духа. Шкільна гіґієна належить також сюди, але про неї замало місця тут писати.

Окремо є поміщений відділ гіґієни одягу зі своєю оригінальною виставкою жіночої моди від часів рококо до нині, дальше гіґієна міста, села, помешкання, а вкінці гіґієна харчів. На чистоту і якість харчів треба звертати головну увагу, бо це вже було нераз причиною великих нещасть.

На закінчення показаний є розвиток і стан гіґієни в Німеччині. По всьому видно, що Німці ведуть в цілому культурному світі перед в гіґієні. Тому в них мусимо й ми в тій справі вчитись. При всякому ділі головною засадою Німця є чистота і систематичність. Приходиться ствердити, що ми відстали в гіґієнічному відношенню на цілі століття. Коли хочемо жити й розвиватись, мусимо двигнути себе зі занепаду і стати людьми, що свідомо плекають культ чистоти, гіґієни і порядку.

Лист зі Станиславова.

„Сервус Вацек" в Станиславові. — Процес за нескинення капелюха.

Станиславів, 21. V. 1930 р.

Життя провінції є майже завсіди відгомоном життя столиці. Усе столичне добро і зло знаходить свою відбитку „на місцях". Почнеться у Львові якесь добре діло — провінція й собі зараз... Почнеться у Львові ікроїдство, зараз множаться ікро і хлібоїди на місцях, почнеться „вспулжице", провінція собі. Раз чолове Спортове Тов. „Україна" знаходить можливим належати до польського „звйонзку", провінція розуміється теж... З весною цього року заложено в Станиславові спортовий клюб під назвою „Пролім". За прикладом „України" він вступив до польського звйонзку і був зачислений до Б-кляси — помимо спротиву польських клюбів. До „Пролому" повступали також симпатики і „спортовці", замітні в спорті тим, що мають один поломаний ровер. „Пролім" почав свою діяльність. Історія з „Україною" перенеслась в мініятурі на терен Станиславова. На виправдання своєї приналежности до польського звйонзку, подається з боку „Пролому" арґумент, що без цеї приналежности клюб... розлетиться. Але цим „оправданням", симпатики „Пролому" дають доказ, що чужий батіг ліпший, як власна карність. Говориться також, що завданням клюбу є сповнити національно-освідомлюючу місію. Іменно: приналежність до клюбу впрятує від денаціоналізації українських грачів в чужих клюбах. На доказ подається факт, що якийсь грач, що належав до польського клюбу і не признавався, що він Українець, навернувся настільки, що був сього року навіть на Шевченківськім концерті. Чи має нам залежати на людях, що за мячем котяться від табору до табору; на людях, яких національність опреділює футбалевий мяч?

Голосна стаття В. М. Янова п. з. „Сервус Вацек" поділала на роспалені звйонзкові голови Проломіців, як зимний туш. Але замість отямитись, замість знайти доволі мужности, щоби станути на базі української спортової самовистарчальности, почали лаятись. І як лаятись! Незабаром їх злість перемінилась в радість, коли довідались про інцідент Кобзаря з „України" з В. М. Яновом. Широко рознесли по Станиславові „славу" вчинку Кобзаря. Дійсно! Є чим славитись! Це називаються — спортсмени... Ось практичне примінення спортової засади fair play: за вислови глибокого переконання відповідати палкою! Нині „Пролом" продовжує традицію... Коли одного з минулих літ „Україна" програла зі стан. „Реверою" — даючи Полякам дешеву сатисфакцію і почуття вищости над Українцями, то нині взялись ие продовжувати Проломівці... Адже треба раз вже нарешті зрозуміти, що Поляки не бачать ніколи в переможеній дружині спортсменів а завсіди і лише — Українців.

Дня 21 травня ц. р. відбулась перед трибуналом тутешнього окружного суду знаменна для наших відносин росправа, проти проф. І. Новосельського, який мав поповнити „злочин публичного згіршення" через те, що в часі походу перед плитою незнаного жовніра не зняв капелюха. Оден з покликаних свідків, добр. Кестліх зізнає, що польські школи йшли в порядку. Натомість українська (він так її назвав) гімназія виріжнилася від прочих шкіл і робила враження". „Ученики взагалі не звертали голов в сторону плити і не здіймали шапок". Спеціяльно класа, яку вів проф. Новосельський — „била то зварта маса, понура". Свідок підтверджує запит прокуратора, що помимо спокою, ладу в поході і мовчанки, похід української гімназії викликував враження демонстрації. В дальшому суд вияснює справу чи підчас дефіляди перед плитою здіймано капелюхи чи ні і чи взагалі був обовязок капелюхи здіймати? Але це доволі трудно усталити; одні твердять, що професори капелюхи здіймали, декотрі одначе ні; проте, суд не могучи рішити чи і наскільки нездійманнє капелюхів треба кваліфікувати, як злочин, рішив росправу відложити, щоби засягнути відомостей про відносні інструкції кураторії.

Оттак — дефіляда! *Око.*

Пласт — це гордість кожної Нації, тому складайте жертви на Пластовий Дім у Львові, на вкладк. книж. „Дністра" ч. 15.000.

Великий культурний почин.

Культурний звичай наказує занотовувати кількома стрічками в часописі кожну книжку, що появиться на книгарському ринку. Робиться це почасти для реклями книжки, для того, щоб звернути увагу суспільности на її появу, друге, щоб підчеркнути її народини з огляду на літературну чи научну вартість і врешті... для самої статистики. Отак, книжку зазначуть у відділі „Книжки надіслані до Редакції" тай (це головно у нас) опісля про неї замовкнуть і покутує вона на книгарських полицях...

Але історія літератури знає побіч тих сірих книжок, яких появу згадується кількома стрічками, книжки, про які доводиться писати цілі томи, які починають в літературі нову добу, або які в решті підчеркують досвід, розвій та достиглість літератури, на які довгі часи покликується кожний, хто з книжковим рухом має до діла, та з яких користають цілі покоління.

Власне, на овиді літературної та видавничої сірини наших днів приходиться нам цією статтею відмітити *появу першого зшитка Української Енциклопедії „КНИГА ЗНАННЯ"*, що тиждень тому найшлася на книгарських полицях.

Коли думка про українську енциклопедію вважалася фантасмаґорією, а змагання та заходи біля її появи здавалися даремною сизифовою роботою, то появу її першого зшитка, в літературному й видавничому рухові Галицької Волості, треба назвати епохальним фактом. Власне, Галицька Волость видає книжку, на яку здобуваються рідко навіть народи, що мають державність, видає тоді, коли за Збручем „багатоміліонна, розмашна поступом і культурою" казьонна УССР і її ДВУ ні не думало ні не думає про це, видаючи в одночас в міліонових примірниках дешевеньку, безкровну аґітаційну літературу. А в рямках Галицької Волости, яка кажім що хоч, а далі остала літературним піємонтом (бодай без казьонности й наказної комлітератури), У. З. Е **„Книгу Знання"** видає установа, якій ставили безліч колод свої і чужі, яку проголосили банкротом — іменно: *„Рідна Школа"*.

І ось: перед нами перший зшиток, в якому зібрані на 64 сторінках великого формату пояснення до слів букви А. На 64 цих сторінках зібрано усе, на що в наших умовах треба дійсно посвяти і крім цього величезного вкладу фондів: знання цілого штабу наших літературних та научних сил, европейські, у нас досі небачені ілюстрації, портрети наших кращих людей, підчеркуючи у всьому своєрідність, українське, наше. В прирівнанні хочаб до популярної у нас „Encyklopedji" вид. Ґутенберґа, З. У. Е. Має куди кращий і сильніщий папір, читкіщий друк, а під оглядом змісту та ілюстрацій, коли глянути на неї з боку українського читача, цікавіща. Врешті — З. У. Е. авляється в повному значінні українським виданням: Українська еліта науки й література з проф. др. І. Раковським на чолі стоїть на службі її редакції, фінансуванням видавництва займається „Рідна Школа" та „Покутський Союз" а технічне виконання проходить в модерній у наших умовах друкарні Тов. Союзу Кооператив в Станиславові. Вінета, роботи арт. мал. Р. Лісовського, в стилі українського барока, не уступає в нічому внутрішньому змістовому та ілюстраційному багацтву. Словом — цей перший зшиток З. У. Е. слід уважати виявом нашої духової творчої сили: Не будь яка вона, коли ми силами своєї науки, своїми фондами та своєю друкарнею друкуємо З. У. Е., підносимося на уровень культурної Европи і заставляємо соромитися казьонне ДВУ з його „міліоновими фондами у розпорядженні!"

Поручати З. У. Е. „Книгу Знання" це значилоб виводити знову тиради людській науці та говорити про знання пересічньої людини. Думаємо, що культурна людина знає, що таке „Енциклопедія". Сподіємося, що Українцям не треба сотні разів повторяти про значіння появи української власне, Енциклопедії, ми певні, що не буде хати культурного Українця, яка соромилабся за брак в своїй бібліотеці такої епохальної книжки, як У. З. Е.

В таких умовах нічого не треба говорити про ціну та адресу Видавництва. Хто схоче одно чи друге найти — найде.

Анатоль Курдидик.

Малий фейлетон.

Метаморфози.

Був у мене приятель поважний,
Майже батько, справжній опікун.
Обережний, тихий і уважний,
Не торкався небезпечних струн.

Думав так, як думають загально,
Говорив лиш те, що чути міг.
Жив з жоною чесно і похвально,
Добру славу донечок беріг.

І ніхто не сподівався лиха,
І нікого не лякав цей пан,
Тільки щось мій приятель потиху
Подивляти взявся Дніпрельстан.

Там процес, а мій панок пускає:
„Що Єфремов? Дика голова!
Кожна влада силу ту ламає,
Що її фундамент підрива"!

Далі більше, більше пророчисто,
Раз так просто до стіни припер:
„Ви — говорить — націоналісти,
Стоїте в звязку із У. Н. Р.!"

Зїхав з розуму, чи що? (хай бог боронить!)
Ну, та випадок все висвітлив один:
Другий рік йому уже корони
Із Москви ідуть через Берлін.

За збереження одного заведення.

Мова йде про II державний жіночий семинар в Перемишлі. Українській суспільности вдалось з великим трудом здобути це заведення, дарма, що це школа тепер фактично утраквістична. Поза програмою навчання йде про збереження українського характеру цеї школи, принайменче що торкає учительського збору і складу учениць. Одначе українська громада ставиться до цего семинара з дивним і цілком невиправданим упередженням. Закидується сій школі великі вимоги при вступних іспитах, строге пересівання, велику працю на курсах, тощо. Передумовою дальшого існування і розвитку цего заведення є лише арґумент його квалітативности, треба отже зберегти заведення яке було колись також *формально* українське, а нині від нас залежить чи буде воно таким дальше *фактично*. Безперечно, що при теперішніх плянах науки, молодь є перетяжена і щоби вичерпати широкий обовязуючий матеріял мусить богато працювати. Правдою є, що при вступних іспитах вибірається найліпший елемент (дуже часто учениці приходиться, без елементарного знання граматики), але так діється у всіх інших школах. II семінар в Перемишлі не побільшає спеціяльно приписаних вимог, а якщо взагалі ставляє уровень науки на вимаганій висоті, то стається це лише з користю для молоді, яка по скінченню перемиського семинара, скорше і певніще знаходить учительські посади, отже скорше осягає свою ціль.

В другій половині червня відбуваються вступні іспити до всіх кляс. Виключно в руках української суспільности лежить можність використати гарно ведену школу і через правильну фреквенцію піддержати це з великим трудом добуте, фактично *українське* заведення. Місць в II. перем. держ. семинарі є на I рік — 40. Кожний інший курс має також вільні місця. Подання вносити до Дирекції до кінця травня. Умови побуту в Перемишлі є дуже гарні, отже в Українськім Інституті для дівчат з прекрасним приміщенням і в спеціяльнім інтернаті СС. Василіянок. *К.*

Отвертий запит.

Львів, 21. V. 1930.

Вельмишановний
Пане Голинський!

Як ляїк та любитель музики пішов я сьогодня Вас послухати, як українського мистця, нашу гордість. Не з моєї вини, я мав щойно тепер перший раз нагоду Вас почути. Я не є фаховий знаток, одначе, що торкає мистецької сторінки Вашого співу, я вийшов з авдіторії очарований. Всежтаки і не спостерігся, як станув перед загадкою, якої я сам ніяк собі не в силі розвязати: *чому Ви співаєте у львівському театрі в польській мові?* Аджеж Ви не мусите цього робити! Аджеж Ви знаєте, що як мистець *Вашої* вартости, можете свобідно співати тою мовою, якою *Ви захочете*, а не тою яку Вам приписують. Аджеж як мистець міжнародньої слави, знаєте дуже добре, що наприклад російський співак завсіди співає на чеській сцені по московськи, Італієць скрізь і всюди по свойому і т. д. Маю враження, що Ви о много ліпше від мене знаєте, що польська мова є якраз одною з тих, що для оперового співу, а особливо для віддання романських пісень найменше підходить. Національний обовязок Вас мабуть не змушує співати якраз чужою Вам польською мовою! Чому Ви в Берліні серед *тутешнього* оточення співали свого часу в мові оріґіналу, отже по італійськи, і чому Ви серед *чужого польського* оточення співаєте по польськи? А якщо справді, своєю рідною мовою співати не можете, то чому не співаєте в тій чужій мові, яка була рідною творцеві штуки, а через те і для її передачі найкращою? *Ви* не мусите співати по польськи. Чомуж це робите?

Др. Роман Могильницький.

Заява.

Як умандатовані заступники ПП. Володимира Янова і Володимира Кобзяра, подаємо до відома, що справа інціденту, що мав місце між нашими клієнтами в дні 1. травня 1930 р. зістала в честигідний спосіб дня 6. травня 1930 р. полагоджена.

Львів, дня 6. травня 1930 р.

Юрій Старосольський
Андрій Гаецький
Петро Бакович
Др. Михайло Матюшенко.

До наших ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Наших Вельшановних Передплатників, в краю і за кордоном просимо вирівнати залеглости за минулий час, бо в противному випадку будемо змушені здержати висилку нашого часопису з днем 15. червня ц. р.

Одночасно просимо наших передплатників-однодумців подати нам адреси своїх знайомих, з метою висилання їм оказових чисел.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Що чувати в світі?

Большевики. Відомости про СССР, що кружлями по світі походили до недавна від політичних емігрантів, або від тих рідких гостей, що їх запрошували большевики до себе на оглядини. Впрочім, коли ходило про інформації з большевицького „раю“ кордон цего „раю“ був так щільно замкнений, а самі большевики були до недавна настільки мовчаливі, що їм часто вдавалося переконувати громадську опінію світа, що мовляв політичні емігранти, вороже настроєні до СССР, змальовують положення СССР чорними красками та інформують світ на підставі того, що вони бачили десять років тому назад. Так само большевики опрокидували некорисні інформації про СССР з боку тих запрошених гостей, що мали горожанську смілівість, незатаювати дійсного стану.

В противагу некорисним зізнаням одних гостей, большевики показували світові зізнання інших гостей, що висказувались про СССР дуже корисно. Від деякого часу багато дечого змінилося. Замовкли старі інформатори — емігранти і „контрреволюціонери“, а до слова прийшли самі большевицькі дипльомати, впливові члени комуністичної партії, словом, говорити стали про себе самі большевики. Інформаторами світа про те багно, яким є сучасний СССР стали Троцький, Беседовский, Сокольников, а в кінці Дмітрієвскій. Цей останній, член посольства СССР в Штокгольмі оповідає між іншими таке: „До недавна була Москва інтернаціональним, робітничим Єрусалимом. Але в останніх часах, свідомі маси пролетаріяту від Москви все більше відвертаються, в неї ніхто вже не вірить, за виїмком хиба кількох фанатичних комуністів, що ніколи ще в своєму життю, цього „Єрусалиму“ на власні очі“ не бачили. В 1923 році, наприклад, коли з дня на день очікувано революції в Німеччині, большевики стягали червону армію на литовський кордон, збирали збіжа, гроші і зброю на прапор німецької революції. В канцеляріях комінтерну назначувано комісарів, які ладились в дорогу до Берліна, де мали обняти найвищі пости в німецькому революційному уряді, в армії, промислі, тощо. Це був останній підйом, який розпирав груди кремлівським диктаторам. Після невдачних розрахунків на німецьку революцію, на Кремлі стало сумно і сіро, а сам комінтерн перемінився в канцелярію, з добре платними урядовцями в Москві і ще ліпше платними агентами за кордоном. Ідейніщі люде відсунулись від роботи і то так в самому СССР, як теж за кордоном. Провідники комуністичного руху за кордоном бувають назначувані і усувані наказами Москви, як платні „чиновники“. З ними Москва не вдається в ніякі дискусії. Про дійсний стан Европи взагалі, а комуністичних організацій в її поодиноких державах зокрема, Москва нічого не знає, бо „чиновники“ сповіщають Москву лише про те, що могло приємно погласкати московських „диктаторів“. Разом з тим Москва щораз частіще переконується, що обіцянки одного чи другого „чиновника“, про готовість робітництва в Европі викликати тут і там революції, — не справджуються. Тому в останніх часах, Москва рішила платити, „жалованя“ своїм „чиновникам“ за кордоном лише за „акордову роботу“ і то, платить з долини, за вже зроблену якусь галабурду. І тому теж, бажаючи найбільше заробити, „чиновники“ намагаються устроювати якнайбільше галабурд. Так виглядає дійсний стан річей в СССР і комуністичної роботи за кордоном, на підставі зізнань самого таки большевика Дмітрієвського. На підставі його зізнань ми можемо собі уявити хоч приблизно московсько-большевицьке багно, в якому мусить потонути всяка ідейність, в якому „апостоли“ нової суспільної „віри“ робляться звичайними платними, безідейними.

Єгипет. Відложення, а властиво зірвання недавно, англійсько-єгипетських переговорів, що велися довгий час в Льондоні, стоїть в безпосередньому звязку з подіями в Індіях. Мимо того, що предметом переговорів були дуже важні та істотні справи так єгипетської нації і держави, як теж англійського стану посідання в Єгипті, — то одна і друга сторона явно отягалася і не хотіла вирішувати справи „руба“. Одна і друга сторона зверталася потаємно думками в бік Індій, не маючи певности як остаточно вирішиться там справа. Для Єгиптян і для Англійців було ясно, що між вирішенням тих обидвох справ існує безпосередній звязок. Бажаючи протягнути, а властиво перенести вирішення справи на час коли остаточно вияснится положення в Індіях, взався король Єгипту Фуад на хитрощі заповідаючи висилку свойого посілання до предсідника єгипетської делєгації в Льондоні з дуже важними, ніби, вказівками. Тимчасом той посланець взагалі не виїхав з Єгипту. Хитрощі ці швидко викрилися і прискорили відложення, зглядно зірвання згаданої конференції. Конференція мала довести до погодження єгипетських домагань з англійськими умовами відносно дальшого буття Єгипту. Єгипетські домагання зводились до повної політичної незалежности Єгипту. Англійські-ж умови були такі: !) Англійські війська відходять з Єгипту, але задержують пояс 50 кільометрів ширини з одного і другого боку суезького каналу. 2) Пристань в Александрії залишається під пануванням Англії. 3) Єгипетський уряд приймає англійських дорадників у справах фінансових та судівництва (коли ходитиме про Европейців). 4) Про справу спільного єгипетсько-англійського посідання Судану, наразі не дискутується. Єгипетська делєгація обстоювала мішане правління каналом Суезким та виключно єгипетську адміністрацію над Суданом. Коли ходить о Судан то єгипетська делєгація руководилася тим, що на території Судану находяться катаракти ріки Ніль. Панування над катарактами рішає до певної міри про панування над цілим Єгиптом, бо Англійці маючи катаракти в своїх руках, моглиб кождої хвилі спричинити залив найбільш залюдненої і найбільш плодючої, широкої долини Нілю, а разом з тим моглиб знищити найкращу єгипетську територію. Тому теж справа Судану була тепер і буде в майбутньому головною костею незгоди поміж Єгиптянами і Англійцями. Одно є певне що Англійці ніколи добровільно не вречуться виключного права власности над Суданом.

Еспанія. Упадок диктатури генерала Прімо де Рівера став вихідною точкою до повного занархізовання Еспанії. Доки тої диктатури не повалено, доти йшли усі вороги диктатури разом. В одному боевому ряді найшлися: консерватисти, соціялісти, монархісти, републиканці, ліберали, централісти, автономісти, католики і масони. Не стало диктатури, почалася гризня поміж згаданим пестрим товариством. Трагедією Еспанії є те, що так як диктатура Прімо де Рівери, так теж жадна з вичислених груп не має точно опреділеного пляну та ідеї правління державою. Монархісти є зневірені до здібности правління королівського престола, републиканці зневірені в єдиноспасеміність демократизму, давні прихильники диктатури ходять як блудні вівці, автономісти зневірені в децентралізації держави, а централісти в її централізації. Всі живуть тим що день несе, роблять демонстрації. Витворилася вже своєрідна професія демонстрантів, яких повно скрізь. Одні і ті самі демонстранти бувають одного дня чи години на кількох демонстраціях о зовсім протилежних характерах і скрізь піддержують промовців. На републиканських демонстраціях говорять одні за права парляменту та про конечність його негайного скликання, а провідник републиканців письменник Унамуно (що недавно повернув з вигнання) заявляє, що він не уважає доцільним та потрібним скликувати, в даний час парлямент, а хотів би робити переворот без парляменту, хоча в ньому засідав більшість ворогів диктатури. Словом — розгардіяш. В наслідок того розгардіяшу, Еспанія опинилася поза тереном впливів на хід европейської політики останніх часів, перестала бути підметом історії, а не є виключене, що стане її предметом.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

Французький закорд. міністер Бріян розіслав до урядів 26 европейських держав вже давніще заповіджений меморіял, в справі заснованя все-европейської державної федерації. Бріян пропонує скликувати сталу паневропейську політичну конференцію, отже щось в роді паневропейського парляменту, політичний Комітет (паневропейський уряд?) і сталий секретаріят.

* *
*

Революційний рух в Індіях постійно загострюється. Англійці накладають на провідників руху драконські кари, пересічно від 7 до 15 літ тяжкої тюрми і великі маєткові конфіскати серед Індусів. В Бомбаю відбулись антиєнтельські магомеданські протианглійські демонстрації з домаганням, зліквідувати творення жидівської держави в Палестині. Число дрібніщих кривавих заворушень в цілих Індіях заєдно зростає.

* *
*

День 30 червня ц. р. визначено як дату остаточного звільнення Райнляну від французької окупації.

* *
*

Німецький уряд призначив 376 міліонів марок (понад 750 міліонів золот. поль) як допомогу для посилення відрізаної від Німеччини польським коритарем Східної Прусії і взагалі для своїх східних провінцій.

* *
*

Англійський уряд заборонив дальшу жидівську імміграцію до Палестини. Це стається в звязку з щораз більш бурливими протестами магомеданського світа, проти віддачі Палестини жидам. Йдучи магомеданам на уступки в справі Палестини, Англія сподіється злагіднити революційні магомеданські настрої в Індіях. Натомість сіоністи цілого світа започаткували завзяту протестаційну акцію.

* *
*

До французького міністерства закордонних справ наспіла відомість, що до Альбанії прибули сильні відділи італійських військ, з наміром окупації альбанської території, як запевняють французькі політичні кола. Потверджень цеї, правдоподібної впрочім відомости, покищо нема.

* *
*

Сенат міста Данціґу віднісся зі скаргою до Ліги Націй, звернутою проти Польщі. Данціґ стверджує, що насильна і штучна розбудова польського порту Ґдині підриває господарське існування Данціґу. Поляки не дотримують зобовязання версайського договору, вповні використовувати Данціґ для своїх транспортових і торговельних оборотів. З огляду на польську бльокадову політику, Данціґ станув над берегом руїни.

* *
*

З уряду Макдональда виступив помічний міністер для безробіття, сір Освальд Мослей. Мослей був в опозиції до безробітної політики відповідального міністра Томаса, якого політика — доречі — не довела в справі англійської кризи безробіття, до жадних позитивних успіхів. Виступлення Мослея є одним з найважчих ударів по уряді Макдональда. Наслідком опозиції Мослея і його групи, уряд Макдональда є нині більш чим коли небудь узалежнений від коаліційної співпраці лібералів.

* *
*

2000 індійських повстанців виконало напад на державні магазини соли в Дхарзана. 100 людий при тім зранено, кількасот арештовано. Між іншими арештовано теперішню провідницю національного повстанчого руху, поетку Сароджіні Найду і другого сина Ганді, Маніталя. Англійська поліція окружила головну кватиру національного індійського конгресу в Бомбаю і арештувала всіх послів, між іншими президента Нарімана.

* *
*

Офензива південної китайської армії проти повстанчих большевицьких ґенералів північ розвивається успішно.

* *
*

Ворогування в таборі московсько-большевицьких диктаторів дійшло до того, що головнокомандуючий червоною армією Ворошилов подався до димісії. Свій крок мотивував Ворошилов тим, що він не може брати на себе співвідповідальности за можливі розрухи і бунти в червоній армії, з приводу недоцільних аграрних реформ Сталіна. Політ-бюро піддержує закиди Ворошилова. Сталін димісії Ворошилова не приняв.

Прогнаний сойм.

Після цього, як закрито бюджетову сесію польського сойму і до влади прийшов боєвий полковничий уряд полковника Славека, польська опозиція рішила шукати остаточної „розгривки“, попросту: рішила завалити режим марш. Пілсудського. Дня 28. IV. партії тзв. „Центроліву“ рішили звернутись до президента держави, щоб цей скликав на підставі 25 статті обовязуючої конституції надавичайну сесію сойму. Але щойно 9. V. ця петиція зістала през. Мосціцкому вручена. Через те що на петиції „Центроліву“ була конституційно обовязуюча кількість підписів, сойм зістав скликаний на 23. травня. Полковн. Славек перебираючи уряд, заявив, що „теперішній сойм вже більше не прийде до голосу“. Тотеж надавичайна сесія викликувала заціkавлення: невідомо було чи теперішній премієр полк. Славек дотримає слова і сойму справді до голосу не допустить, чи сесія помимо його волі, а передовсім волі Пілсудського всежтаки відбудеться? На примус відбуття сесії вказувано з богатьох сторін, з огляду на примус ратифікації цілого ряду пильних міжнародних договорів і ухвалення законів фінансового і економічного характеру в звязку з жахливою польською економічною кризою. Але премієр Славек дотримав слова. Ще заки надзвичайна сесія зібратись, її перенесено шляхом декрету Президента Держави на 30 днів. Знамені і з тактичного боку дуже зручні були мотиви уряду, які спричинили відложення сесії. Премієр Славек заявив, що сесію тому відложено, що Сойм не мав заміру річево з урядом співпрацювати так само в справі ратифікації міжнар. договорів, як теж в справі ухвалення потрібних господарських законів. Натомість сойм мав тільки одно бажання: за всяку ціну уряд повалити. Це видно з того, що опозиція не скликала рівночасно сесії Сенату, а без Сенату ніякий договір не може бути ратифікований ані ніякий ухвалений соймом закон правосильний. Натомість вистарчає сам сойм, щоби ухвалити урядові недовіря і в той спосіб його повалити. Нескликання Сенату було отже доказом злої волі опозиції і небажання, позитивно над пекучими потребами держави застановлятись. Щож буде далі? За 30 днів буде скликана надзвичайна соймова сесія. Але чи вона відбудеться? Мабуть ні. В компетенціях президента Держави лежить, оту сесію замкнути, що мабуть і станеться. Тоді опозиція знова може домагатись скликання надзвичайної Сесії; Президент мусітиме її скликати, але знова її зможе на 30 днів пересунути а потім знова замкнути. Гра ота може повтарятись кілька разів. Натомість президент є зобовязаний скликати в осені звичайну бюджетову сесію. В тім випадку сесія вже не може бути пересунена. Але за те президентові прислуговує право Сойм розвязати. Це мабуть в осені станеться. Санація мріє в тих умовах дотримати примірення і сойму більше до слова не допустити. І прем. Славек мабуть слова дотримає. Сойм буде розвязаний в осені. Отже на весні матимемо нові вибори?

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

„Вогнем і кулею“ В суботу, 25. травня ц. р. закінчився процес проти братів Михайла і Павла Гнідеців зі села Сеньківці, біля Рави Руської, про що ми писали в попереднім числі У. Г. Підклад цього процесу є знаменний для характеристики політичних відносин серед українських селянських мас. Молоді націоналістично і безкомпромісово настроєні елементи села сягають на місцях по владу. Тричі вони побідили при виборах до громадської Ради в Сеньківцях і тричі вибори були за допомогою урядових чинників уневажнені, заходами опортуністично і угодово настроєних старших сільських елементів. Події в Сеньківцях, які віддзеркалюють боротьбу за владу по наших селах поміж молодим та старшим поколінням, та процес який відбувся у Львові — це характеристичний знак часу і умовин на нашому сьогодняшному селі. Процес скінчився засудом Павла Гнідеця на кару смерти через повішення, а молодшого його брата Михайла на шість років тюрми. Оборонець підсудних Др. Лев Ганкевич вніс відклик від засуду.

“Спокійна та льояльна Волинь!“ — В селі Майкові арештувала польська поліція 23 молодих селян. Арештування переведені ніччю з 7-ого на 8-го та з 8-го на 9-го ц. м., мали на меті ліквідацію Української Військової Організації на Волині. Арештуваних яких затримано з першу в поліційних арештах в Майкові, відставлено 12. травня до слідчого арешту в Рівному. У дні 14. ц. м. девятьох арештуваних випущено на волю. Прочих переведено до вязниці окружного суду в Рівному. Їхні призвища: Семенюк, Стефанська, Данилюк, Медвідьок, Шафранський, Тимощук, Юрачук, Чернюк, Бойтюк, Вітрук, Антонюк, Давіз і Юра. Товчком було до цих арештовань постріленя мешканця Майкова, Дмитра Осадчука. У справі арештованих інтервеніював посол Володимир Загайкевич. В селі Посягві, бугринської громади арештувано українців селян: Івана Ужинського. Наума Лаворка, Дмитра, Лаворка, Валя Кравчука, Юхима Янчурика, та Івана Бояра, Арештуваних, яким закидали заколочення публичного спокою, на вічу посла Максимовича, випущено щойно по тьох днях на „волю“. та віддано під догляд поліційного постерунку в Угрині.

Народний Дім у Бережанах. В дні 4. ц. м. відбулося торжественне в Бережанах посвячення підвалин українського народного дому. У цьому останньому найдуть своє приміщення освітно-культурні і кооперативні установи та бережанський пластовий кіш. Дотеперішня недостача відповідного пристановища гальмувала організаційний рух в повіті.

Жахлива повінь на Підкарпатті. — Злочинне занедбування регуляції рік на Підкарпатті збоку урядових чинників, спричиняє майже, що року жахливу повіневу катастрофу, якої жертвою паде доробок, життя, поля, городи і хати нашого населення на Підкапатті. Минулого тижня стало Підкарпаття жертвою жахливої повіні. Досі не дасться зі всею точністю обчислити розмірів катастрофи. Але сьогодня можна ствердити на підставі звідомлень з місця катастрофи, що вода сотні моргів засіяної площі замулила, десятки моргів землі забрала, знищила тисячі городів, залила сотні домів, позривала мости, залізничі шляхи та дороги, примусила сотні родин виселюватись зі своїх сіл і шукати собі пристановища під чужим дахом. Нема села над Прутом, якеб пощадила повінь. Опріч Прута виступили з берегів ріки потоки: Бистриця, Ворона, Свіча, Лужанка, Сівка, Сукіль, Лімниця, Лучка Черемош, Риниця. *Для допомоги жертвам повіні завязався в Коломиї Покутський Комітет допомоги жертвам повіні, який видав відозву в справі збірок для жертв повіні на Підкарпатті.*

Скрізь бомби. В селі Микитинцях біля Станиславова натрафили селяне підчас робіт в поли на закопаний маґазин велеких летунських бомб. Бомби ці виявилися зовсім не ушкоджені, а було їх стільки, що їх треба було відвозити з поля аж двома фірами. Хто закопав ці бомби невідомо, але це мусіло бути недавно. Бомби ці забрала поліція і відставила до військових маґазинів.

Руйнування стрілецьких могил. У селі Княжу золочівського повіту існує ще з часів визвольної боротьби могила ст. булавного У. Г. А. Глушка, якого поляки закололи баґнетами в 1919. р. На Великдень цего року, місцева молодь підсипала згад. могилу землею та вквітчала вінками. Із цього приводу поліція почала списувати протоколи з парохом о. Миколою Марковим та селянами допитуючися хто позволив зміняти могилу та складати на ній вінки... Мало цього. Нічю з 11. на 12. ц. м. невідома злочинна рука поскидала вінки у рів!.. — Із численних профанацій українських стрілецьких могил нотуємо чергову: у селі Білобожниці чортківського повіту викопано на днях хрест із могили Січового Стрільця Семена Кутного з Курилович біля Львова. Вінки, якими був вквітчаний хрест пірвано на дрібні кусні. Це вже третє з ряду повторення дикунського вчинку протягом цього року.

Не вільно!.. В селі Романівці біля Теребовлі рішила громада висипати могилу в честь упавших Героїв на нарочно відступленому для цеї цілі куснику громадської землі. Коли могилу вже докінчувано, зарядило ненадійно староство могилу розкинути. Тому, що з громади не хотів ніхто піднятися цеї ганебної роботи, могилу розкинув поліційний постерунок.

Панахида за бл. п. Шаманека. У вівторок, дня 20. ц.м. відбулося в церкві св. Юра поминальне богослуження за упокій душі пок. полковника і шефа штабу У. Г. А. Альфреда Шаманека у десяті роковини траґічної смерти. У панахиді відправленій численним духовенством із еп. Будкою на чолі взяло масову участь українське громадянство Львова. Замітною була участь б. старшин і стрільців під проводом ґен. Тарнавського. Перед входом на подвіря церкви стояв на поготівці через увесь час панахиди відділ поліції. Безпосередно по панахиді зібралися б. стрільці та старшини У. Г. А. і запрошені гості на святочні сходини „Молодої Громади“ в салі „Української Бесіди“. На сходинах, відкритих інж. Мельником виголосили реферати про Шаманека др. Ст Шухевич і пос. Д. Паліїв. Сходини покінчено національним співом.

В безконечному ланцюху процесів. В днях 21. і 22. ц. м. відбувся у Львові процес проти мнимого вбивника Твердохліба, студента Івана Пасіки. Розправу переведено не в суді але в т. зв. „школі“ в Бриґідках з огляду на горячковий стан обвинуваченого, що переходив на днях операцію горла. Акт обвинувачення опирався майже виключно на зізнаннях політичної аґентки Пшитоцької-Вечоркової, якій Пасіка нібито мав признатся до вбивства підчас свойого побуту в Празі. Свідок, відомий із своїх безпідставних доносів на українських старшин в Чехословаччині має за собою темну та авантуричу минувшину. Мимо цього суд дав віру її зізнанням і присудив Івана Пасіку на десять років важкої тюрми. Засудженому вчислено слідчу тюрму та амнестію на одну третину кари. Оборонець др. Західний вніс касаційний відклик від присуду.

З діяльности літературного обєднання „Листопад“. В дні 18. ц. м. відбувся в Дрогобичі літературний вечір, влаштуваний літерат.-мистецьким обєднанням „Листопад“. Вечір почався програмовим рефератом про завдання і мету „Листопаду . Реферат виголосив голова цього літературного уґрупування Володимир Лопушанський. Твори письменників обєднанних у „Листопаді відчитали рецитатори Ліда Туркевич і Іван Костюк. Заходів біля влаштування цього вечера не щадили пп. студ. Татарський та Дахнівський.

По селах шукають зброї. В селі Восилеві Великім, угнівського повіту, перевела поліція дня 12. квітня ц. р. труси в мешканню Гриця Федоровича, в місцевій кооперативі „Сільський Господар“, у мешканню книговодця згадної кооперативи Назара Заяця і в секретаря місцевої Читальні „Просвіта“. Шукали за зброєю і шукали на дармо.

Загальні Збори „Дністра“ у Львові. Дня 22 травня ц. р. відбулися Заг. Збори одної з найстарших наших установ а саме Товариства Взаїмних Обезпечень і Кооперативного Банку „Дністер“. Загальні Збори ствердили передовсім гарний розвиток Кооперативного Банку „Дністер“, якого касові обороти зросли на 6 міліонів золотих, а число удідовців збільшилося 1500 новими членами.

Загальні Збори „Народної Лічниці“ у Львові. Сьогорічні Загальні Збори товариства „Народна Лічниця“, що існує уже 27 літ важні передовсім з того огляду, що збори вирішили одноголосно приступити негайно до будови шпиталю, якийноситиме назву: „Народна Лічниця“ — шпиталь імени Митрополита Андрія Шептицького.

Нова професійна орґанізація. На день 6. червня ц. р. визначено основательні Загальні Збори професійної орґанізації Суспільно агрономічного товариства „Агроном“. Збори ці відбудуться 6. червня о год. 10 перед полуднем в домівці „Сільського Господаря“ у Львові, вул. Зіморовича 20.

Знова труси та арешти у Львові. Політична поліція перевела труси в Академічному Домі у студента права Осипа Дюшка та у студента політехніки Осипа Мащака. Обидвох їх арештовано.

Доки ми це будемо терпіти? Чорносотенний парох православної церкви у Львові о. Сапега відмовився відправити панахиду по бл. п. Отамані Петлюрі, а Варшавсько-Холмська православна консисторія не дозволила відправити панахиди іншому священикови опріч місцевого пароха, хоч такі священики самі зголошували свого готовість відправляти панахиду по українськи.

На Закарпаттю.

Жандарми, Др. Бескид і Фенцик — одна компанія. Ціла ота компанія приїхала дня 18 травня ц. р. до села Довге (біля Ужгороду), де хотіли закласти московсько-кацапську читальню імени Духновича. Очевидна річ, що дістали облизня від місцевих селян, які не хотіли слухати московських теревень. Всі вони намагалися промовити до совісти наших людей — раз словом то знова жандармським баґнетом, але селян слів тих не хотіли й слухати, а баґнетів не злякалися. Замість кацапської читальні в селі Довге, здобули ці типи з під чорносотенної звізди „бальшоє посрамленіє“. Нехай хвалять Бога що на тому скінчилося.

Зєднання українських товариств і установ. В останньому часі всі українські товариства та установи на Закарпатській Україні зорґанізувалися у „Краєвий Союз руських народопросвітних товариств на Підкарпатській Руси“. Згаданий союз надаватиме напрям усій укрінській культурно-освітний праці на Підкарпатті. В Союзі обєдналося дванайцять товариств: „Просвіта“, „Педаґоґічне Т-во“, „Учительське Т-во, Шкільна Матка русинів“, „Краєва пластова Старшина“, „Жіночий Союз“, „Культура Учит. Хор“ і ін. Головою Союзу вибрано о. А. Волошина, заступниками дра Михайла Брашайка та краєвого посла Федора Ревая.

Просвітянський рух. До незвичайно відрадних явищ життя наших Закарпатських Братів належить між іншим дуже живий просвітянський організаційний рух. Вже існуючі Читальні „Просвіта“ розбудовуються і закладаються все нові. На організаційному просвітянському фронті слід зареєструвати: Загальні Збори читальні „Просвіта“ в Зарічу, дня 7. квітня ц. р. (На Зборах будо присутних 100 осіб, а між ними 12 делеґатів від читальні „Просвіта“ в с. Білки). Заснования співацького гуртка при чит. „Просвіта“ в Королеві над Тисою, дня 8. квітня ц. р. (До кружка вписалося 30 членів). Заснования співа. гуртка при чит. „Просвіта“ в Веряци, дня 27. квітня ц. р. (До хору записалося 25 членів). Загальні Збори чит. „Просвіта“ в Ясіню—Лопушанці, дня 8. травня ц. р. (Присутних було 75 членів). Загальні Збори чит. „Просвіта“ у Сваляві, дня 30 квітня ц. р. (Присутних було 61 членів і кілька гостей, а поміж ними Др. Мих. Брощайко).

Радянська Україна.

Також спосіб боротьби з церквою. Українську катедральну церкву імени Миколи, що належала до Української Автокефальної Церкви, висадив військовий технічний відділ у воздух при помочі вибухових матеріялів. Це варварство московсько-большевицької орди пояснює „всеукраїнський“ большевицький центральний комітет тим, що мовляв, церква ця спинювала вуличний рух.

Новинки.

Тиждень польської летунської „пропаґанди“. — Звісна шаленою рекламою і малими успіхами L. O. P. P. (Liga obrony powietrznej i przeciwgazowej) влаштувала пропаґандивний тиждень, намагаючись придбати нові фонди і масових членів. Длятого теж хотіла похвалитись своїм летунським умінням. Одначе... *В Катовицях* впав один літак підчас показових полетів в товпу дітей. Пільот і один школяр згинули на місци, двох дальших школярів тяжко поранило, кількох легко. Між глядачами вибухла паніка. — В купел. місц. *Криниці*, маневруючий літак впав на вулицю перед двірцем і росторощився. Пільот згинув. Вулиця була на щастя порожна. А вже найдивніщий засіб „пропаґанди“ вигадав якийсь пільот, що летів з Кракова до Катовиць. Коло місц. Раковиці ні сіло ні пало пустив бомбу, яка розірвалась коло військового маґазину. На щастя це була мало залюднена пуста околиця. Всежтаки, розірвало одного девятьлітнього селянського хлопця. Називається все це „пропаґанда“...

Збожеволів на виставці модерного мистецтва. Жан Дюран, статочний обиватель з Ліль у Франції, літ 55, батько 3 уже майже дорослих дітий, гандляр сира, приїхав недавно до Парижа з якимись діловими справами. А раз уже в Парижі, добр. Жан Дюран рішив трохи отрястись з провінціялщини, увійти в ритм модерного життя, освіжитись. Одного ранку його притримали на вулиці поліцаї в страшнім непритомнім вигляді. Що трапилось? Мирний статечний обиватель Жан Дюран відповідав 143 виставку „Societe des Artistes Francais“ і побачивши модерні мистецькі експонати на місци збожеволів. Сталось таке в Парижі, року Божого 1930, в місяці травні.

Також війна винна. — Минула світова війна зовсім як ота невістка. Щоб не сталось — вона винна. Наприклад, німецька статистика ствердила, що нинішна німецька молодь є в порівнанню з довоєнною пересічно о 4 центіметри низча. Все це через недоживлення, викликане війною і інфляцією.

Картофляна війна вибухла поміж Францією і Німеччиною. В околицях Авіньону захоріла вся картофля наслідком розкладового бацилля, що його заволікли до Франції з Америки. Німці замкнули для авініонських картофель свої границі. Авініонці тим дуже обурились, домагаючись від французького уряду відповідних репресій. Коли не йде ручними ґранатами, то пускають в рух принайменче „авініонську мандибурку“.

Летунство в Америці прибирає небувалі розміри. В 1929 р. америк. літаки (крім військових) перетранспортували понад 3 міліони кільо вантажів і 165 000 пасажирів.

Смерть винахідника. — Минулого тижня згинув коло Берліна відомий винахідник ракетового авта Макс Валієр. Перед двома роками йому вдалось збудувати перше авто, порушуване експльозіями ракет. Його винахід має богато даних, щоби здійснити при допомозі ракет міжплянетну комунікацію. Валієр згинув траґічно, розірваний несподівано вибухнувшою ракетою.

Надіслане.

Уневажнюється згублену військову книжку, видану через П. К. У. в Чорткові Андрієві Довганю, урodж. в 1902 році.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.